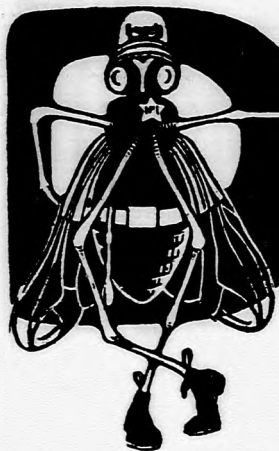

VOL. 21 ÉV.

8. SZÁM

DETROIT, MICH.

DONGÓ

1060—25 STREET, DETROIT
ÁRA EGY ÉVRE 3 BETEG
MILLIOMOS CSEMETÉK

1923 április 15

Clas. Felék
Let. 22 dec 15
508 W. 14th St.

HENRY KEEN

— Mikor mégy férjhez, édes?
— Nem tudom. Nem találok sehol egy 80 éves lovászmestert.

Cézár, én nem megyek

1913

Vérben uszik vad hegyek orma,
Paskolja vér, paskolja ár.
S engem a halál-dáridóra
Cézár parancsa vár.

Itt hagy minden szentet, drágát,
Asszonyt, buzát, bort, dalt, zenét:
Cézár parancsa nem kegyelmez.
Kell a halál-cseléd.

Már összeszedtem kis cókómokom.
Indulni kell. Jaj, hogy lehet.
Vérben uszik vad hegyek orma.
Cézár, én nem megyek.

Cézár, lásd, ép a szüret áll már.
Gerezd hegyén tömött gerezd.
Vérben uszhat vad hegyek orma.
A földem nem ereszt.

Cézár, énnekem asszonyom van,
Forróölü, dalos, szelid.
Te éretted, jaj, hogy áztassam
Könnýüvel szemeid.

Kicsi, szegény, ijedt fiókák
Fogják, lásd, erős térdemet.
Cézár, ki visel gondot rájuk,
Ha gögöd eltemet?

Vért szür a pajzs Hispániában,
Rengenek a sötét hegyek.
Bus fürtnek a halálszüretre
Cézár, nem mehetek.

Nekem nem házam a te házad.
Nekem nem fáj a bánatod.
Éntőlem véres koronádat
A sárba vágthatod.

Mit bánom én Hispániát,
Ha gyémánt-hegyeket terem;
Minden drágakövednél drágább
Az én rongy életem.

Élet, élet, szent gyönyörűség.
Egyetlen, mely nekem ragyog.
Cézár, az életem felett
Én is cézár vagyok.

Melyik Isten nevében trónolsz?
Mily örület adott jogot:
Hogy istenadta életemmel
Játszik a pallosod?

...Soracte ormán zöld az erdő.
Szivem élet-vágytól dagad,
Jer, asszonyom... A koronádat
Cézár, véd meg magad.

Vagy küldj hamar pretoriánust
Űsse szét e dacos fejet,
De bitangul a mézárszékre
Cézár, én nem megyek.

GYÓNI GÉZA.

Vegyes hírek

A MERIKÁBAN teljes erővel kitört a tánc-veszettség. Ha sokáig így tart, lassankint ke-rengő dervis lesz itt mindenki-ből.

Általános a panasz az egész országban a munkáshiány miatt, de azért a szigorú bevándorlási törvényeken nem változtatnak. Jól is teszik, hátha a milliomo-sok is arra kényszerülnek így, hogy kezükbe vegyék a esákányt és a kalapácsot.

A cukor-drágítók ellen megin-dították a hivatalos vizsgálatot. Eső után köpönyeg az egész do-log, mert a közönség már alapo-san letejelt és keserűvé lett szá-jában a cukor.

A Kárpátokban — hír szerint — nagy földrengés volt. Nem is esoda, mert hogy van rá bő-séges okuk.

A görögök ujabban 50 ezer katonai sátort vásároltak. Pe-dig inkább vettek volna egypár repülőgépet, így legalább jobban tudott volna menekülni a vitéz görög hadsereg.

Magyarországon haldoklik az irodalom, mert a közönség nem vehet könyveket. Amerikában pedig egymásután jelennek meg a magyar könyvek, esakhogy itt meg nem vesznek könyveket. — Minden irodalomnál fontosabb az irodalom.

A magyar nemzetgyűlés kor-mányzópártja Jónást akart esi-nálni Gömbös Gyulából, de hogy nem akadt megfelelő cethal, így Gömbös honatya továbbra is ott-maradt a kormányzó pártban. Változtak az idők: ma már ma-gyon válogatósak a cethalak.

A Dongó hátrálékosai ne vár-ják meg a német-francia alkudo-zás végét, de küldjék be a bete-geket.

JÓRAVALÓ

magyar embereket keresünk a "Vas András" terjesztésére és a Dongó be-teglátogatására.

Megbízható

— ügyes —

embereket

keresünk

minden magyar lakta he-lyen, akik hajlandók a

Vas András

című nagyszerű könyv terjesztésére, illetőleg el-adására.

Csakis olyanok jelent-kezzenek, akik **komolyan** veszik a dolgot és akik **szép keresetre** akarnak szert tenni.

Jelentkezzenek mielőbb a következő címre:

Dongó

1060—25 St.
Detroit, Mich.

VIDÉKI KRÓNIKA

A MARIANNAI bodi meglátogatta Fredericktownban a Dongó beteglátogatóját, csak hogy a bodinak nem volt tudomása az illetőnek beteglátogatói hivataláról. Egy kis barátkozás után kimentek "rajdolni" és utközben a mariannai bodi nagyban mondogatta, hogy hej! csak tudná a Dongó címét, akkor megrendelné. A beteglátogató erre hirtelenül belenyult a zsebébe, kivette a nyugtakönyvet és oda-szólt a bodinak, hogy szurja le a három beteget. A bodi erre úgy meglepődött, hogy minden tiltakozás nélkül leszurta a három beteget.

Trentonban az egyik egyetlen beteglátogatója sorra járta a betegeket. Sok helyen megfordult és így a ködmönléből is bőven kijutott neki. Esti sötétben bizonytalanul botorkált, hogy megnézze a még hátralevő betegeket, de hogy a numerákat már nem igen látta, hát rossz helyre nyitott be. Ott is volt ugyan beteg, de a golyajárás következtében és a beteglátogatót kitéssékelték azzal, hogy rossz helyen jár. Ő azonban kötötte az ebet a karóhoz, hogy látni akarja a beteget. A háznál kisegítő miszisz erre kapta a mosásban levő bébirubát és avval verte végig a makaes beteglátogatót, aki azóta nem kíváncsi mindenféle betegre.

Három trentoni bueser elment a farmra disznóölés irányában. Puskát is vittek magukkal, mert úgy vélekedtek, hogy holmi szurkálás helyett agyonlövők a disznót. Mikor a farmra értek, a puskás bueser kiadta a parancsot a farmernek, hogy eressze ki a disznót. A farmer úgy vélekedett, hogy jobb lenne talán leszurni a kocát, de a puskás bueser nem engedett a negyvennyolekból. A másik két bueserra rászólt, hogy álljanak oldalvást, ő pedig szembe helyezkedett az ólajtóval és ugyanesak szorongatta a nagy mordályt. Mikor a disznó kikerült az ólból, a puskás bueser rádurrantott, de a koca oda se hederített. A vadász még egyszer durrantott s akkor már a disznó érdeklődni kezdett, hogy honnan is potyognak a pibulák és nekiugrott a puskás buesernek, aki ijedtében eldobta a puskát és úgy átrepült hamarjában a feneen, mintha csak szárnyai lettek volna. A koca lefeküdt a fene tövébe és várta az újabb támadást, hát mégis csak megemberelték magukat és nagyóvatosan odalopóztak a fenehez. A koca már nem mozgott, elbuesuzott az árnyékvilágtól, de azért a bueserek mégis félve közelítették hozzá, mert hátha az ördög mégsem alszik. Azóta nem tanácsos a buesereknek azt mondani, hogy "jön a disznó!"

Canadában két bodi kártyázgatott a szobában a kályha mel-

lett, míg kint esikorgó hideg volt. Kártyázás közben holmi körösi szentelt viz is akadt és megmelegedtek a fülek. Az egyik bodi canadai gyalogos katona volt, a másik pedig huszár az ókontriban és ugyanesak dicsékedtek a katonai virtusokkal. — Egyszer csak a kutyák rémségesen vonítani kezdtek a portán. A vitézek felugrottak, az egyik puskát fogott, a másik pedig az öreg fejszét. Nagybüszkén kimentek az udvarra és észreveték, hogy a hóban valami feketeség mozog. Hamarosan kisütöttek, hogy biztosan medve. A puskás vitéz rádurrantott a feketeségre, de az csak tovább is mozgott. Ujra célzott a vitéz, míg a baltás bodi figyelmeztette, hogy csak a fejét lőjje, mert a bőrből majd bundát csinálnak és így nem kell azt kilyukasztani. A második lövés után is egyre mozgott és emelkedett a hóban levő feketeség és a vitézek fején is emelkedett a kalap az égnek meredő hajszalaktól. Ki tudja, mi lett volna a dolog vége, ha nem szól közbe a miszisz, aki a medvétől féltett fagyos ruhát kapdosta le hamarjában a kerítéstről, hogy "jaj, az istenért, ne löjjék darabokra a fekete szoknyámat!"

Akkor sült ki, hogy a miszisz esonttá fagyott fekete alszoknyáját elvitte a szél és azt lövöldözték rostává medve helyett a vitéz jágerek.

MEGJELENT!

Reményi József több mint 600 oldal terjedelmű kétkötetes regénye.

"Jó hinni"

A REGÉNY ÁRA 2 DOLLAR.

A szerző kezevonásával bordázott antique papíron készült példány ára: 5 dollár. Rendelésével együtt küldje be a pénzt is erre a címre:

Reményi József
700 HURON ROAD,
CLEVELAND, O.

Hatvan napig

VAGYIS KÉT ÁLLÓ HÓNAPIG

egy szép könyvet

KAPNAK A DONGÓNÁL MINDAZOK AZ
ELŐFIZETŐK

teljesen ingyen

akik beküldik az előfizetést egy esztendőre és mellékelnek a
a 3 beteghez

csekély 5 centet

A POSTAI KÖLTSÉGEKRE ÉS CSOMAGOLÁSRA.

A D O N G Ó

CIME:

1060—25th St., Detroit, Mich.

Muffol Miska

FŐBURDOS SZAVALATAI

MÉGIS kizöldül mán eccer oszt nem-sokára ki lehet menni gyepelni. Rá is férne mán a zemberre, mer ma-hónap igazán kotlós tyuk lesz belőle. Oszt hogy a Rakodfele unokája férhe ment egy lovászho, hát mondok még nekem is lehet ijjen csencsem, mer lo-vász ugyan nem vagyok, de azért én is órajtosan értek a zasszonyi állatho.

Ubricsen meg a zegyik bodi addig forgott a miszisz körül, hogy eccer csak megegyesültek, hogy elviszik a miszter négyezer tallérkáját oszt el-mennek valahová turbékolni. Hát el is indultak, de a dipón komaságba hit-ták őket a nagybotosok oszt a bodi a hivesre került, hogy meg ne ártson neki a tavaszi dér.

A zalpai cingel bodi meg burdot ke-resett, de hogy nem tanált, hát el-ment egy cingel talijány bodiho, aki maga is betyárburdon vót. Oszt igen lyó dóga vót a bodinak, mer még a tolyást is ködmönlebe főszték. Eccer ugy bedurrantott a bodi, aki a tali-jány bodival hált egy ágyon, hogy eccer csak éccaka a talijány bodi aszt gondóta, hogy a zeső esik. Kiment hát, oszt megnészte a zidót, de csillagos vót a zég, bement nagy méreggel oszt girárét mondott a betyár burdosnak. De az meg igen rimánkodott, hogy ne vágja ki, maj vesz egy kövér tyukot prezentbe. Hát vett is, oszt hogy tali-jányosan kicsavarták a tyuk nyakát, oszt bedugták a fazekba, hát a tyuk-nak nem teccett a forró víz oszt kire-pült a fazekbul. El is bujt a szomszéd porcsa alá, ahunnan sehogy se tutták kicsalni. A talijány bodi mérges lett oszt kivágta a burdost.

Esetek "Nyul Győzi"-ből

PERTH AMBOYBAN az egyik agglegény bodi megunta a magános életet és mindenáron nősülni akart, de feleségnek való görli nem jelentkezett nála, ő pe-dig a görlikkel nem mer szóba állni. Az egész nagybőjtön min-dig szerelmes leveleket irt a gör-liknek és talieskaszám hordta a postára, abban a hiszemben, hogy majd zöld farsangra jelentkezik nála néhány feleségnek való és majd ő választ közülök egyet.

Elmult a nagybőjt és egyetlen egy görli sem jelentkezett a cingel bodinál, ki hajlandó lett volna Hymen rózsalańcaival holtom-iglant kötni, mert közben a gör-lik megtudták, hogy a cingel bodi az agglegény egyesületbe tartozik. Méregbe jött a bodi, látva a füstbe ment tervet s ott-hagyta munkáját a gyárban és azt mondta, hogy ő megy az ó-kontriba. Pár napra rá találko-zott vele egy ismerős miszter és megszólította: "No, hát még nem ment az ó-kontriba?" — A cingel bodi hunyorgatott és meg-szólalt. "Nem is megyek, mert

már megnősültem." És egy az ut-cán haladó görlit mutatott a miszternek, hogy ez az ő fele-sége. Közben pedig kitünt, hogy a cingel bodi hazudott, mert so-hasem beszélt avval a görlivel. Azóta a cingel bodi nagyon res-teli a hazugságát, ugy, hogy még az utcán sem mutatkozik. Bezár-kózzott a lakásába és szomoruan folyton ezt dalolja:

"Nem házasodom meg soha,
Nem leszek asszony bolondja"

Ubricsen az egyik miszternek volt egy szép kakasa, de soha nem maradt meg a portán, mindig a szomszédban tartózkodott. Végre a szomszéd miszter megunta a dolgot, kapta az öreg fejszét, s elvágta a kakas nyakát és ugy dobta vissza. A szomszéd miszter, akié a kakas volt, olyan méreg-be jött, hogy két nap tartotta a kimult kakas emlékére a ha-lotti tort a holdvilágos poharak mellett. Harmadik nap, mikor a miszter kijózanodott, megbánta a tettét, mert a holdvilág árán ve-hetett volna huszonöt kakast is, még ráadásul a három beteget is leszurkolhatta volna a Dongóra.

MÁJUS ELSEJÉTŐL

kezdve csakis azok kaphatják a Dongót, akiknek rendben van az előfizetésük.
AKIK MÁJUS ELSEJÉIG BEKÜLDIK EGY ÉVRE SZÓLÓ
ELŐFIZETÉSÜKET, VAGYIS

HÁROM BETEGET

és mellékelnek csekély ÖT CENTET a postai és csomagolási költségekre,
azok kapnak ráadásul a Dongótól

EGY SZÉP KÖNYVET

Igyekezék tehát az előfizetés bőeküldésével erre a címre:

DONGÓ

1060 — 25th STREET.

DETROIT, MICH.

KEMÉNY GYÖRGY

(Fülöp Ilona cikke az "Amerikai Magyar Népszavá"-ban)

Kemény György "Vas András, verses mese a vándormagyarokról" címen az amerikai magyar régi életét, vándorlását, szenvedését, boldogulását írja meg.

A magyar betű és a magyar költő igazi és őszinte megbecsülése visz arra, hogy Kemény György könyvének ismertetésénél ne hozzam fel Kemény eddigi — általam ismert — munkáját mint a szerző legnagyobb érdemét és hogy ne zengedezzek arról — amit olyan sokan tesznek — hogy Kemény az ugynevezett nemzet napszámosa keserű kenyerét eszi martiros meg nem értettségében.

Kemény György könyvének említésekor nincs arra semmi szükség, hogy mult esztendőök küzdelmei, nem méltányolt munka, martirsors emlegetésével diszitsük fel Kemény György költői értékét és munkájának szépségeit.

Kemény György, Vas András története írója: költő. Csodálatosan szép, festményszerűen színes, ritmikusan lágy minden versora a mesterköltség, elfáradás, kimerülés minden jele nélkül. Hosszu verses története egységes és egész, tájfestése mesteri, irodalomtanárok bátran olvashatják strófáit a katedráról. Hasonlatai plasztikusak, alakjai megértő, szerető szívű emberek.

Az egész könyvön végig vonul a költő lángoló hazaszeretete, a mi talán már inkább népszerűt, mert hiszen a hazától már régen messzeszakadt és magyarsága már nem a rög, hanem a magyar lélek szeretetében nyilvánul. A hazaszeretet az amerikai magyarnak már nem láng, hanem mérhetetlen, kinos szomorúság...

Hosszu-hosszu papírlap kellene ahoz, hogy Kemény György könyvét igaz érdeme szerint ismertessük, ezek a sorok csak rövid üdvözlések akarnak lenni, ami nem a tollforgató honfitársnak, nem is a jóbarátnak, nem is a régi amerikai magyarnak, hanem kizárólag a költőnek szól.

Vegyük meg az amerikai magyarok ezt a könyvet ne azért, hogy a szerzőt támogassák, ne azért, hogy 25 éves munkáját ismerjék el, hanem azért, mert a könyv versei nagyon-nagyon szépek értékesek és költő dalolásai.

TÁNC-DÜH

— Nem volna kedve száz óráig táncolni?

— Addig nem, de az oltárig igen.

Vélemények

"Kemény György, a "Dongó" husz éves jubileuma alkalmából egy fellette értékes, örökbecsű könyvvel ajándékozta meg az amerikai magyar irodalmat. Megírta "Vas András" nevű 188 oldalas könyvét, amely 12 részben, a legzamatosabb magyar nyelven tárgyalja az amerikai magyar életét, sorsát, küzdelmét és történetét. Verses mese ez a könyv, telve csodaszép dolgokkal, örök igazságokkal, tanulságos esetekkel és az bizo-

nyos, hogy Arany János "Toldi"-ja óta ilyen értékes, csodás szép magyar verses könyv még nem jelent meg a magyar könyvpiacra.

Lapunk jövő számában reátérünk ennek a könyvnek részletes méltatására, mert Kemény György könyve megérdemli, hogy a világ minden egyes magyar újságja az elismerés és szeretet igaz szavaival foglalkozzék vele. Addig is meleg szeretettel ajánljuk lapunk olvasóinak, a youngstowni és környékbeli magyarságnak, hogy szerezzék be be Vas Andrást." (A youngstowni "Amerikai Magyar Hírlap".)

"Kemény György, Magyar Amerika nagynevű költőjének könyve a Vas András kikerült a nyomdából és eladásra készen áll.

Az amerikai magyar élete van e hatalmas elbeszélő kötetben vissza tükrözve. A magyar nyelv elragadó szépségű, ezüstös csobogását hallja az olvasó, ha e strófákat olvassa. Arany János lelkét érzem felém áradni az alexantriákból.

Arany—Kemény tudom, hogy ez a két név nemsokára együtt lesz emlegetve, de még nem tudom biztosan, hogy melyiket fogja az irodalom történész kitüntetni az említés elsőbbségével.

Csak a lelkünkkel fogadtuk az író magunkénak... másképpen nem tudjuk, de minek is?... A lelkünkben oltárt emeltünk a lelkének, mely előtt az emlékezés és szeretet örök lángja soha sem fog kialudni." (A trentoni "Függetlenség".)

A gyermek fecseg

A villamoson a kis fiu egész tisztességtelenül foglal helyet a szép mamája mellett. A nyelvét tologatja erre is, arra is az utasok közül. Bejön a kocsiba a kalauz:

— A fiunak egész jegy jár — évődik — mert már hosszú nadrágot visel. A fiun csakugyan hosszú tengerész nadrág volt.

— Én még kicsi vagyok! — tiltakozott a megadóztatás ellen a fiu.

— Mindegy! — válaszolt a kalauz — féljegyet csak annak adok, aki rövid nadrágot hord.

— Akkor — vágja ki a fiu — adja a mamának azt a féljegyet!

Magyarországi irások

(A "Világ" c. budapesti napilap 1923 márc. 25-iki számából.)

VAS ANDRÁS

Kemény György költői regénye

Amíg a szegényé elhervadt Magyarország haldoklik az irodalom és elsorvad a könyvkiadás, amíg az írók kétségbeesve azon tűnődnek, hogy milyen kenyérkereső pályára kellene menni, magyar "Américában", annak is a "miesigéni" Detroit városában egy amerikai magyar költő, Kemény György megírta és testes kötetben kiadta élete főművét: *Vas András* című verses meséjét.

Mesének hívja ő maga, — regénynek, tragédiának hívjuk mi.

A fáradt, pusztulásra ítélt, álmaiktól megfosztott Magyarország harca a mindent adó, dollárverő dús gazdag Amerikával. A nincstelenség harca a boldogulással, az elnyomottoké és lenézetteké, azért a szabadságért és megértésért, amit a demokrácia adhat, a mult harca a jövővért.

Ez Kemény György "mesé"-jének a tárgya.

Még rövidebben: a kivándorlás.

Az ókontri és az ujkontri áll egymással szemközt, s a mese a *vándor-madarokról* szól, akiknek két fészükük van, de egy hazájuk sincs és ha a dollárt, a jómódot, az emberi elismerést meg is kapják Amerikában, a szívük mégis örökké visszasír az ó-hazába, és ez a kettős élet, az érzéseknek ez a kétfelvezése mégis kielégítetlenné, boldogtalanná változtatja életüket.

Ez a kivándorlás érzésbeli, lelki rajzának örök problémája, amelyre megoldás nincs és amelyre a költő: Kemény György sem felel.

Vas András története kirezg a végtelenbe, de le nem zárul.

Érezzük, hogy fáj a szívük az amerikai magyaroknak, — de vissza-

mégse jönnek és halálukig hordozzák szívükben a honvágy árnyatvető felhőjét.

Ez a költői regény eszmei tartalma. Tárgyi tartalma romantikus, kissé mézeskalácsszívszerű, — ami nem megrovás, mert a bucsuk mézeskalácshíze a cukorgirlanddal körülkoszorozott tükörrel, a ráragasztott mosolygó legény-, vagy leányfejvel, a kis tésztaarózsákkal és nefelejtsekkkel örök költészetet, népies bájít és megható kezdetlegességet jelentenek.

Ezért *mese* a "Vas András".

Az a Magyarország, amelyben Vas András elbujdosásának, kivándorlásának tragédiája elkezdődött, amelyikben a nagyszony fia, Vay Árpád el akarja csábítani Bandi csikós menyaszonyát a számadó leányát, úgy a hogy azt Kemény György leírja, már elmúlt, — de Kemény György már több mint husz éve él és dolgozik Amerikában, a mai Magyarországot, a mi mostani Magyarországotunkat nem ismeri, az öreg magyar amerikasok emléke is a *másik*, az ő Magyarorszá-gukban gyökerezik, érthető tehát Kemény György elkésett romantikája.

De eme klisés, régi népszínművies romantika alatt mégis mai igazságok lakoznak és a verses *regény* típusai, amelyek ugyan megszokottak és ismertek, mégis a *mai valóság* levegőjét terjesztik szét, mert mélyükben örök emberi érzéseket és igazságokat hordoznak.

Kemény György műve költemény, mese, de át lehetne fordítani politikára, közgazdaságra, valóságra, *életre!*

Különös és mégis logikus jelenség, hogy míg nálunk pang és halódik az irodalom, odaát, a tengeren túl egy magyar költő megírja a magyarság egy jelentős, *irodalomtörténeti értékű époszát*.

Költői ívvel kapcsolja össze Magyarországot és magyar Amerikát és több évtizedes kétlaki életének min-

den szomorúságát, tamulságát, szivdobogását, vérkeringését olvasztja bele a nagy munkába.

Mert terjedelmére nézve is nagy munka. Tizenkét énekből, részből áll s Kemény György levelében, melyet Vas Andrásról írt, ezt írja nekem:

"Maga a könyv — az én tudomásom szerint — a magyar irodalom legnagyobb terjedelmű elbeszélő költői műve, amennyiben 835 strófában 5010 sorra terjed."

Kemény György ebben téved, mert csak a Toldi szerelmére utalunk, hogy mást ne említsünk, de a költői eredetiek. Gyönyörű hangjai vannak és ha Kemény György nem is írta meg a leghosszabb magyar elbeszélő költeményt, de minden esetre megírta az egyik legszebbet, amelyben nagy öröme telhet neki is, a magyar irodalomnak is.

Verselése könnyed, népies erőtől duzzadó, hasonlatai frissek, üdék és eredetiek. Gyönyörű hangjai vannak a pusztáról, s vajjon nem szépe ez a négy sor:

Párás virradatnak utrakél hirnöke,
Hogy az ég gyertyáit végig mind
belökjé.

Kékelő ködpárnák földszintre rakodnak,

Holmi járatlan szem nézné mind
halomnak...

Van ebben ugyan valami aranyjánosi, de vajjon támadt, lett-e valaki már előzmények nélkül? Kemény György évtizedek óta él Amerikában, az új, modern magyar irodalom forrongó, különböző utakat kereső vajjudása őt nem érte s ahogy meséje a régi romantikából indul ki, de a mai Amerikában ér véget, úgy verselési tehnikája is Arannyal. Petőfivel kezdődik, de tehetsége és ősi ereje máivá, modernmé, igazi költővé avatja.

És igazi költő azért is, mert azok között, akik odahaza szembeszálltak, gyilokra mentek egymással, szeretetet és békességet hirdet.

Vas András történetéből alig tiz példány került Magyarországra. Tanácsomra *Kemény György* néhány írónak, az irodalmi társulatoknak küldte el nagy és szép művét, amelyet egyelőre odakint dollárért nyomtak és dollárért adnak el, — a koldusok országában hát megfizethetetlen és a magyar olvasóközönség egyelőre csak ismertetésekéből vehet tudomást róla, amíg nem következik el egy boldogabb kor, amikor majd nálunk is ki lehet adni ezt a nemesveretű munkát, amelyért fogadja Kemény György, a detroiti magyar költő, szegény testvérei köszönetét és háláját.

Pásztor Árpád.

DONGÓ

Megjelenik havonta kétszer
Szerkesztő: KEMÉNY GYÖRGY
Rajzoló: KEMÉNY JÁNOS

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Amerikában egy évre.....\$3.00
4 hónapra\$1.00
8 hónapra\$2.00
Magyarországra egy évre.....\$3.50

A DONGÓ CIME:

1060—25th Street, Detroit, Mich.

DONGÓ

HUNGARIAN COMIC PAPER
PUBLISHED SEMI-MONTHLY
Editor: GEORGE KEMENY

Entered as second-class matter July 15th, 1916 at the Post Office at Detroit, Mich., under the Act, of March 3, 1897.

Vigyázó János

MEGFIGYELÉSEI

A ST. LOUISI magyarok fényes jubileumi ünnepséget rendeznek egy magyar ujságos tiszteletére abból az alkalomból, hogy tiz esztendő óta csinál nekik ujságot. Az ünnepelt Káldor Kálmán, aki tiz esztendő óta csinálja a St. Louis és Vidéke című ujságot és a tiz esztendő alatt bizonyára sok keserűségen és nyomorúságon ment át, mert a magyar ujságos sorsa nagy általánosságban csak "cifra nyomorúság".

A st. lousi magyarok derék, emberséges dolgot mivelnek akkor, amikor megülik az évfordulót és leg-

alább egyszer a lelkiszereget kalácsát kínálják fel annak, akinek sokszor talán a fekete kenyérből se jutott a hétköznapiokon. Ez az ünnepség jólesik az ünnepeltnek, de jólesik minden magyar ujságosnak és minden jóérezsű magyar embernek is, mert hiszen a nagy nemtörődömség, a nagy fásultság közepette valóságos megpihenő pontja a fajtájuk jövőjéért szorongó lelkeknek.

Az ilyen ünnepségek megizmosítják a tettrevágyást még azokban is, akiket az amerikai magyarságon végigfekvő nagy fásultság elkedvetlenített s akik bele nyugodtak abba, hogy itt tenni semmit sem érdemes többé, mert a magyar szívek jéghidegségén megtörik minden jóra való igyekezet. Bárasak több ilyesfajta ünnepség kerülné miközöttünk, hogy hétköznapijainkra is jutna valami az ünnepi lelkesedésből, az ünnepi melegségből és ne néznék egymást állandóan vasvilla szemekkel.

Az amerikai magyar sajtó munkásai köszönettel tartoznak a derék st. lousi és környéki magyaroknak, akik egy magyar ujságos megtisztelésével megtisztelték magát az egész amerikai magyar sajtót, amelynek lehetnek ugyan hibái, fogyatékoságai és tévedései, de amely mégis nagy szolgálatokat teljesít, de még nagyobbakat teljesíthetne, ha bizonyos nagyobb, mindnyájunkat érdeklő dolgokban meglenne az amerikai magyar sajtóban az az összetartás, az az egy célra való törekvés, amire nézve sok-sok hiábavaló kísérlet

történt az utóbbi két évtizedben.

Az általánosan ismert mondás szerint a sajtó "nagy hatalom". Az amerikai magyar sajtónak is van bizonyos hatalma, de igazi nagy hatalommá mégse válhatott, mert ahogyan nincs meg az összetartás, az egy célra való törekvés az amerikai magyarságnál, úgy nincs meg a sajtónál sem. Nem azt akarom én ezzel mondani, hogy az ujságok boruljanak az egymás keblére, ne legyen közöttük nézeteltérés, hogy egy huron pendüljenek minden apró cseprő dologban, de igenis vallom azt, hogy vannak bizonyos nagy, édes mindnyájunkat érdeklő kérdések, a miket becsületes vállvetéssel kellene diadalra juttatnia az amerikai magyar sajtónak.

Magyarországon gyérülnek, vékonyulnak a lapok, halódik a magyar irodalom. Az aránylag sokkal jobb anyagi sorban levő amerikai magyarságra és magyar sajtóra hárul most a nagy feladat, hogy emberséges vállvetéssel támogassa a roskadozó épületet és háritsa el a vergődő magyar irodalom fenyegető esődjét.

MAGYAR KUGLIZÓ

A McKeesport-i és környéki magyarok kedvük szerint kigolyózzhatják magukat

URBÁN JÓZSEF

hatalmas kuglizójában, amelyben hét pálya van.
516 Walnut St., McKeesport, Pa.

Dr. FARKAS GÉZA

5000 DOLLÁR BIZTOSÍTÉK
AZ ÁLLAMNÁL

Magyarországi és itteni peres ügyek gyors és pontos elintézése. Pénzkiadás, jogi tanács és hajójegy.

FORDULJON HOZZÁM BIZALOMMAL.
1958 Genesee Street, Toledo, Ohio.

„Samu” szánt

Kedves Nénik és Bácsik! Már azt gondoltam, hogy sose lesz tavasz Detroitban. Az édesapám, már mint az öreg Dongó azt mondja, hogy elköltözik Szibériába, mert talán ott is melegebb van, mint Detroitban. No, de nem is csoda, mert az édesapám még a cigánynál is jobban utálja a hideget, nem hiába született júliusban. Én nem bánom a hideget, de azért jobban szeretem a tavaszt, mert akkor már lehet gilisztát találni a horogra, amivel lehet halat fogni, ha van hal. Hogy egy kicsit kisütött a nap, hát csináltam magamnak fából egy kis ekét és kimentem a kertbe gilisztát szántani. Akadtak is gyönyörű szépek, csak hogy egy csomó hagymát is kiszántottam. Ennek is megörültem, mert gondoltam, hogy jó lesz majd a levesbe. Összeszedtem a gilisztákat, meg a hagymákat is és bevitettem nagy diadallal az édesanyámnak, aki épen levest főzött. Bele is tettem volna a hagymákat a levesbe, de rajtakaptak és veszedelem lett a dologból,

mert a virágok hagymáit szántottam ki, amiket az édesapám ültetett el. A gilisztákat kivágták, engem meg bevágtak az egyesbe, de megvasalni nem hagytam magam, mert a Bácsikat meg a Néniket se lehet megvasalni, hát hogy lehetne engem, aki amerikai polgár vagyok. Hát nincs igazam?!

Lapvélemények

„Gyönyörű kiállítású és még gyönyörűbb tartalmu könyvet hozott részünkre az e heti posta: Kemény Györgynek, a „Dongó” szerkesztőjének nagyszerű verses elbeszélését „Vas Andrást”. Megindult lélekkel olvastuk ezt a fekkölt érzésektől s nagy szeretettel fűtött, klasszikus tömörségű emberi sorsrajzolat, amely ebben a kiváló irodalmi alkotásban a legnagyobb érték.

„Magyar szív sirta, minden sirásomat” mondja ajánlásában a szerző. Az Amerikába szakadt magyarok lelkét ilyen mély érzéssel, ilyen magyaros szeretettel és megértéssel megírt és elsírt élkép még nem érintette. Mindnyájunk lelkének sóhaja ölt testet „Vas András”-ban. Nincs olyan fásultság, melyből ne riasztana fel ennek a könyvnek olvasása. Bátoran nevezhetnők az amerikai magyarság bibliájának is. Minden magyar saját emberi sorsának tükrét találja meg benne.

Minden magyar testvérünknek szeretnénk szívébe vétni, hogy rendelje meg és olvassa el ezt a remek könyvet.” (A „St. Louis és Vidéke”.)

„Az amerikai magyarságnak irodalmi eseménye van. Megjelent az általunk is hirdetett költői remekmű: „Vas András”, amelybe annak szerzője, Kemény György, beleöntötte minden tehetségét, tudását, hogy olyat alkosson, ami maradandó emlékü legyen az utókornak is.

Kemény György „Vas András”-ával valóban méltó képen jubilálta meg amerikai újságíróskodásának huszadik évét. Ezen művével, amellyel Arany János „Toldi”-jára emlékeztet, legkiválóbbját adja nagy ember ismeretének.

Kemény György megadta a tőle telhető legjobbat, beleöntötte „Vas András”-ba gazdag lelkivilágát és most csak az amerikai magyarságon a sor, hogy hogyan fogja honorálni e költőnek szép, maradandó értékű munkáját.” (Magyar Világ, Pittsburgh.)

„Most hagyta el a sajtót Kemény Györgynek, a detroiti Dongó szerkesztőjének nagy verses elbeszélése, Vas András.

Igaz lelkigyönyörűséggel olvastuk el ezt a pompás művet, amely kétségkívül nemcsak a legnagyobb, de egyszersmind a legjobb is mindazon magyar irodalmi termékek közül, amelyek eddig Amerikában láttak napvilágot. A szerző, Kemény György, szerencsés ötlettel egész modern tárgyat, a magyar kivándorló küzdelmes életet abban a minden ízében magyaros formában és hangon adja elő, amelyet Petőfi a János vitézben és Arany János a Toldiban a magyar verses elbeszélés örökéletű mintájának teremtett meg. Előadása töriülmetszetten magyaros. verselési technikája bravuros, jellem- és tájfestő részletei mesteriek, meseszövege érdekesítő, azért meg vagyunk róla győződve, hogy Vas András története idővel minden amerikai magyar család házában megtalálható lesz.

Bizonyos, hogy senki sem tudja letenni ezt az érdekesítő könyvet, a míg végig nem olvasta. A magyar Alföldnek, a magyar pásztor — és zselér-világnak, az amerikai ujonnan jött bevándorlóknak és a magyar bányamunkásnak oly mesterileg megrajzolt képét nyújtja, amely maradandó becses biztosít Vas András történetjének, melynek a megjelenése igazán korszakos esemény az amerikai magyar irodalom történetében. (A „Californiai Magyarság”).

MAGYAR TESTVÉREM!

Megrendeltesd-e már a híres „Vas András” könyvét?!

W. H. SCHWARTZ Első magyar ügyvéd és hitelközjegyző
Ohio államban, 512 Society for Savings épületében, Cleveland, O.
Telefon: Cuhahoga Central 3350-R.
Bell Main 5720.

MAGYAR
TEMETKEZÉSI
VÁLLALAT
ÉS KOPORSÓ RAKTÁR
Temetéseket elvállal a legfényesebbtől a legegyszerűbbig a legjutányosabban
BICZÓ FERENC
8027 W. Jefferson Ave.
DETROIT, MICH.
Telefon: CEDAR 175

Amerikai Magyar Jellem egy költő látószögéből

(Márk Béla szerkesztő írása a detroiti
"Magyar Hírlap"-ban)

VAS ANDRÁS. Verses mese
12 részben. Irta: Kemény György
— Papírkötésben \$2.00, pazar
bőrkötésben \$5.00. Megrendel-
hető a szerzőnél, 1060 — 25th
Street, Detroit, Mich.

KEMÉNY GYÖRGY, az amerikai
magyar irodalom legrégebb mun-
kása, monumentális alkotással koro-
názza be küzdelmekben és hányattatá-
sokban annyira gazdag eddigi pályá-
futását.

Minden költőnek élete a küzdelmek,
hányattatások és csalódások szaka-
datlan sorozata. Még nagy kulturnem-
zeteknél is rendszerint csak kivételes
szerencsés, kivételes tehetségű költők
jutnak mindjárt a megérdemelt elis-
meréshez. Kivált azoknak a költőknek
rögös és nehéz a pályájuk, akik kö-
tött formákban szeretik kifejezni a
gondolataikat. A "kötött beszéd"
szépségeinek méltánylásához fejlettebb
esztétikai érzék szükséges; már pedig
még minden nemzet társadalmában, a
legműveltebbében is, mindig a leg-
kisebb az a réteg, melytől a művészet
legszebb de leghálátlanabb ágának, a
költészetnek, művelője, ha nem is
anyagi elismerésre, de legalább meg-
értésre várhat.

De költőnek lenni egy olyan ve-
gyes összetételű primitív kis társa-
dalomban, minő az amerikai magyar-
ság: juttatható-e a végzet ennél vi-
gasztalanabb sorsot emberfiának?

Éppen azért, fokozott tiszteletet ér-
demel tőlünk az olyan csodálatraméltó
lélek, mint ez a Kemény György, aki
negyedszázad óta csüggedetlen lelke-
sedéssel pengeti lantját ebben a nagy
kultur-pusztaságban, botfüllű pászto-
roknak és siket bojtároknak. — aztán
pedig ahelyett hogy a meg-nem-értet-
tek elkeseredésével eldobná hangsze-
rét, összeszedi erejét, kiáll a nagy
puszta közepére, hogy elénekeljen egy
nagyszerű hősköteményt e közönség
dicsőségéről.

Mert "Vas András" voltaképen
himmusz az amerikai magyarsághoz, s
közvetve ahhoz a magyar nemzethez,
melynek a költő már réges régen nem
tagja, s melyhez már jó formán csak
rég kedves emlékek fűzik. Ezek az
emlékek azonban a költő lelkében
olyan elevenek, s izzók, hogy a költő
szívét szünet nélkül hevülésben tart-

ják, s végül most egy oly hatalmas
erupcióra képesítik, minő ez a szár-
nyaló ének a magyar faj tökéletessé-
géről és dicsőségéről.

"Hallgató sorokban hangos sirás"
nak minősíti előszavában nagy énekét
a költő. De mi ebben a szimfoniában
nem tudjuk a fájdalom és a szivet-
marcangoló panasz motívumait felfe-
dezni; ellenben annál kábitóbb fortis-
simóval halljuk kiharsogni belőle a
fenséges magyar erények dicsimnu-
szának szinte siketítő akkordjait.

Kemény György a Csikósból ame-
rikai magyar Bányászbodivá fejlődött
Népgyermekét s a lezüllött gőgös, sem-
mirekellő Urfiból az amerikai magyar
társadalom tisztító levegőjében hasz-
nos dolgozóvá alakult Gentryt olvaszt-
ja össze — és így válik a dala az
Amerikai Magyar apotheozisává, s
"Vas András ének 12 részben" — az
amerikai magyarság hősköteményévé.

Vas András, (a Csikós és Gentry
összetételéből álló igazi Hős egyik
fele) vándorbotot vesz a kezébe, mert
a hazai légkört nem bírja el többé.
Azt a légkört, ahol "átkos göggel
bántják a dolgozó népet" a haszonta-
lan semmirekellő Vay Árpád urfik,
akik ágyasukká akarják tenni a cse-
lédnépük szép fehérceledit, s akik
kutyakorbáccsal válaszolnak a Vas
Andrások tiltakozásaira, s csendőrö-
ket uszítanak a Vas Andrásokra, ha
azok szentségtelen kezet mernek rá-
juk emelni.

A Vay Árpád ifiur fütttyentésére szol-
gálatkészen megmozduló magyar köz-
igazgatási apparátus csendőrei szeren-
csésen Amerikába hajszolják Bandi
csikóst, a hü Nép hasznos fiát, a hü-
séges, becsületlen dolgozó cselédet.

De a költői igazságszolgáltatás utól-
éri Vay Árpád ifiurt. Eluszik a kár-
tyán s egyebeken az ősi vagyon. —
Árpád ur, a "dologtalan embereket
utáló" édesanyja ösztökölésére Ame-
rikába jön új dolgozó életet kezdeni.
New Yorkban hozza össze a költő a
Magyar Jellemnek e szerinte egymást
harmonikusan kiegészítő két képvisel-
őjét. Vas András az ingyenkenyérosz-
tó előtt akad legnagyobb ellenségére,
boldogsága megrontójára, a becsülete
megrablójára, arra az emberre, aki őt
emberi méltóságában is meggyalázta,
s szülőhazájából kiűzte. És mit tesz
András a nagy találkozásnál? Kéjeleg
talán az Adáz Ellenség szégyenén, s
felhasználja az alkalmat a nagy le-

számolásra? Dehogyan is. Vas András
szívét szomorúság szoritja össze, hogy
kis gazdáját ily lezüllött állapotban
látja. És a szárnyai alá veszi az ifjút,
elviszi magával a bányaplézre, ahol el-
tartásáról gondoskodik, ellenszolgálat-
tásul csak azt kérve, hogy a telep
gyermekét tanítsa írásra, s a Magyar
Föld szeretetére. A büszke Magyar Ur
meghatva fogadja el a Nép Egyszerű
Gyermekeinek e nagylelkű ajánlatát, s
a bányapléz áldott szent légkörében
ugy átalakul a lelke, hogy beleszerel-
meskedik a Munkába, elmegy maga is
dolgozni a bánya mélyébe. Egyszer ki-
gyullad a Vas András háza. Bentre-
kedt az András fiacskája. A férfi nép-
ség tehetetlenül nézi a lángok elhara-
pózását. Ki merné ilyenkor az életét
megkockáztatni a Jóska gyerek meg-
mentéséért? Senki más, mint csak Vay
Árpád. Ő habozás nélkül rohan a lán-
gok közé, kimentti egykori, véresen
megalázott, szolgájának gyermekét, s
ő maga ott vész a lezuhanó gerendák
alatt....

Csodaszép, mondhatni krisztusi jel-
lem mindakettő. Melyik nagyobb, me-
lyik dicsőbb? Az életben ugyan ilyen
jellemek ritkán akadnak; de Kemény
György nem a való élet hű visszatük-
rözésére vállalkozott, s nem a különbö-
ző egyéni típusokat kívánta megraj-
zolni, hanem a Magyar Jellem ma-
gasztosságát kívánta megénekelni. A
magyar társadalom két tipikus kép-
viselőjét e célból amerikai talajra,
teljesen idegen életviszonyok közé
helyezte. — mert szerinte csak így
tűnik ki a magyar karakter arany-
tisztasága.

Ennél szebb bókot a magyar faj sem
kapott még soha; annál kevésbé az
amerikai magyar társadalom. Persze,
ugyan e bók, kötetlen formában, pró-
zában mondva el, egész más hatást
válthatna ki. A költő elképzelését tul-
ságosan hizelgőnek, durván, valószí-
nűtlennek tekinthetnők.

Kemény György azonban e művével
nem egy kolosszális bókkal akart csak
nekünk szolgálni. — hanem magyar
Faja iránt táplált imádságos szerete-
téről kívánt hitvallomást tenni.

Az amerikai magyarság szomorú sze-
gényiségi bizonyítványt állítana ki ön-
magáról, ha kedvelt lantosa, Kemény
György, által neki nyújtott e fejedel-
mi ajándékot nem tudná érdeme sze-
rint méltányolni. (M. B.)

CLEVELANDIAK FIGYELMÉBE

A VAS ANDRÁS című könyv Cleve-
landban megszerezhető BAZSÓ AND-
RÁSNÁL, a Dongó képviselőjénél. Ci-
me: 2770 E. 79th Street.

Veterán Pesta

régi amérikási és Zöldfülü Marci

régi amérikási és Zöldfülü Marci

MARCINK, hát ne pislogj mán ojjan keservesen, de keféld ki az ókontris bekecsedet, oszt elindujjunk Szent Lujzba, ahun nagy juhbálgya lesz a Káldor Kálmán szerkesztő miszternek, aki tiz esztendeje csinál mán a zujságot a szent luji magyaroknak. Mondok ott még ugyse vótunk, hát lyó lesz megtaasztalni a juhbáldot is, meg a magyarokat is. Mer mán csak órájtos magyarok lehetnek, ha még a pennarágót is megbecsülik oszt juhbáldot csinálnak neki.

Lám, a zöreg Dongó 25-öt esztendeje irogat itt mindenfélét oszt a nyavoján kívül nem juhbáldozott nála senki. Ugyláccik, hogy a zamérikási magyarok se mindenütt egyformák. No, de van még egy csencse a zöreg Dongónak, mer ha meghal, hát prédikácijós halott lehet belüle. Ez is valami.

Oszt hogy a Szent György is elgyütt mán, hát hát tisztelem a zösszes Györgyöket mindközön-ségesen. — A zöreg Dongó is György, de hozzá nem mertünk elmenni, merhogy igen mozgós kedvében van. A nyavója sokat kilincsel nála oszt mérgébe majd leharapi a fejét, mán mindhogy a magájét. Pedig kár ugy haragudni, mer legalább a nyavajáho van szerencséje, másho ugy sincs.

A Vas Andris könyvét meg igen dicsérik a zókontriba, de megvenni nem tuggyák, mer hogy a magyar koronájér mán Vas-at se adnak. Hát mondok,

a zamérikási magyarok küldhetnének a könyvbül egy pár százat a zókontriba. Sokkal lyobb, ha a zöreg Dongó Vas-alja meg őket, mindha a kovács vasalná élesre.

Mozogj no, Marcink, oszt gye-rünk vasuton gyalog arra a hí-res juhbáldra!

Indokolt fohász

Nagy tüzvész pusztította Szamos-ujvárt 1857-ben. Megkezdődött ugy déltájban és másnap reggelig feltartóztatlanul égett. Menteni semmit sem lehetett, de az örmények, mint aféle keleti kényelemszerető nép, nem is igen buzgólkodtak az oltásban, hanem Szent-Flóriánra bízták a nagyobb munkát.

Egymásután döltek össze a házak, roskadtak be a tetőzetek s mikor már azt hitte mindenki, hogy a tűz elcsendesült, váratlanul új helyen bukant fel a vörös kakas az emberek nagy rémületére. Egyik házról a másikra, egyik utcából a másikba terjedt el s rövid idő múlva épen a ferenc-rendi barátok templomát nyalo-

gatta, midőn a bámézkodó örmények egyike letérdelt Szent-Flórián szobra előtt és így imádkozott fenhangon:

— Dicsősíges Szent-Flórián! legalább tartsál meg az isten házáat, ha mi jünk el is ig.

A háta mögött álló örmény erre meglöki a másikat és hangosan, hogy az előbbi is hallja, fülébe kiált:

— Tudad, mir kiri ugy ez a Lakács Szent-Flóriánt?

— Mir?

— Hát csak azir hagy a templam hejján niki is van három szalamnája felakasztva.

MAGYAROM!

Még a majom-mirigyek se segítsenek rajtad, ha potyán olvasod a Dongót.

Tel.: Princeton 2584-R.

DR. MAJOROS JÁNOS

MAGYAR FOGORVOS

8820 Buckeye Road, Cleveland, O.
Rendelő órák: Hétköznap délelőtt 9-től este 8 óráig. — Vasárnap 2—5 óráig.

DOMONKOS JÓZSEF

férfiszábó értesíti barátait és pártolóit, hogy üzletét áttette saját házába

956 East 185 St., Cleveland, O.

Uj magyar könyvek

A Budapesti Hirlap kiadásában

Tengermoraj

ÉS

Irredenták

cimen két uj könyv jelent meg.

A könyvek szerzője SZABÓ LÁSZLÓ, az Amerikában élő magyar költő.

A könyvek megszerezhetők EGY—EGY DOLLÁR-ÉRT a szerzőnél, kinek címe:

Rev. Lad. Szabó

P. O. Box 266

Franklin, N. J.

Különféle marhák

Beszélgésem az export ökrökkel a marhavásártéren

Kimentem a marhavásártérre, látni akartam az exportmarhákat. Marhát már eleget láttam... De exportmarha! az valami más. Az exportmarhák a Kurucdomb alatt táboroztak. Nyalták egymást, farkukkal csapkodtak, ugráltak egymásra, leszegezett fejjel tülekedtek, vagy panaszosan bögték.

Nézegettem őket, gyönyörködtem bennük, mikor egyszer csak elcsodálkoztam. Ugy emlékeztem, hogy reggel fekete cipőt huztam és most ime, sárga cipő van a lábamon...

Azon is csodálkoztam, hogy a marhák nem köszöntenek. Ha egyébkor találkoztam velük a városban csak elbögték magukat. De itt nem. Érzik, hogy itt ők az urak. Hogyne, exportmarhák. Sőt egy előnyös hátrányu export-ökör a farkával, mely azelőtt valamikor tiszta volt és világos, mint a kender, úgy szemközt csapott, hogy a kalapom is leesett. Hamar eliszködtem onnan.

Egy baboti ember a korlátra támaszkodva állott az ökre fejénél. Rám-bánszalított. Csak gyere, gondolta magában, ullan árt mondok, ho' megbolondusz. Közben az ökör csaknem benyelte már a kék kötényét. Nagyon ütött a botjával a fejére, mire, az ökör — curükkolt. Feltápaszkodtam és elmentem inkább a szelidebb tehének közé.

Több tehenet fejtek, megengedték néhány szegény soproni asszonynak, hogy a felduzzadt tőgyeket megfejék. Kértem egy kis tejet, hiszen nem ittam csecsemő korom óta, mindig drága volt.

— 140 koronáért adok egy literrel — mondta egy potyára fejő asszony.

— Maga ingyér kapja — feleltem.

— Semmi köze hozzá. Menjen az ur a Tejközponthoz, ha azt hiszi, hogy ott olcsóbban kapja.

Ekkor egy kövér ökör, nagy melan-kólikus szeme kötötte le a figyelmemet. Ugy nézett rám, mintha ismert volna. A szeme, mint az öklöm. Bele-néztem. Fekete tükrében megláttam magamat. Az ökör már nyaldosta is a kezemet. Én simogattam és a szarvátövét vakargattam. Nem volt az ökör mellett senki, ez már el volt adva, export-ökör volt és az ilyeneket külön korláthoz kötötték. És ime, az export-ökör egyszer csak megszólal:

Szervusz, drusza.

— Drusza?

— Na, csak ne add a sértődöttet. Hányszor mondták már neked, te ökör, te marha.

— De export marha akkor sem vagyok! Kikérem magamnak!

— Hát jó. Hallgass hát ide. Én gondoltam egyet és kimegyek külföldre. Itt nem fizetnek meg, itt csak az igazi marhák maradnak, azonkívül a gazdám — aki volt — 3 miliomot akar a hetedik leányának hozományul adni, a zsidó, meg a kereskedő, ez a bőrkabátos, angol telivéreket szeretne a feleségének névnap ajándékul. Hát segíték rajtuk.

Emberek jöttek, elvezették az export-ökröt és így az érdekesen indult beszélgetésünk megszakadt. Az export-ökör busan bögött néhányat, majd hátranézett és intett: Szerbusz drusza!

Elgondolkoztam. Soká. Mélyen. Mire fölocsudtam, nem volt már egy marha sem a téren, csak én.

—i—a.

VAS ANDRÁS

a magyar irodalom egyik nagy szenzációja. Rendelje meg a könyvet a Dongónál.

HONFITÁRS!

A Tutankhamen bogara csipjen meg, ha ellopod a más Dongóját.

Kérelem

Felkérem tisztelt honfitársaimat, hogy ha találkoznak egy Troskai Albert névre hallgató, körülbelül 58 inches magas, hirtelen barna emberrel, aki magyarnak és borbélynak mondja magát, akkor legyenek szívesek engem hollétéről értesíteni, mert velem együtt többen szeretnénk itt Alliance-on vele egypár szót váltani, ha más-ként nem, hát idehozhatjuk. Egyelőre pedig tartsák be vele szemben a "ma pénzért, holnap ingyen" böles elvét. Maradtam magyar baráti szeretettel

Alliance, O. SZABÓ KÁROLY.
419 S. Webb Street.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUG. 24, 1912,

Of Dongo, published semi-monthly at Detroit, Michigan for April, 1923.

Before me, a Notary Public in and for the State and county aforesaid, personally appeared George Kemeny, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the Publisher of the Dongo and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, embodied in section 443, Postal Laws and Regulations, to wit:

STATE OF MICHIGAN, ss.
COUNTY OF WAYNE,

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are:
Publisher: George Kemeny, 1060 25th St.
Editor: George Kemeny, 1060 25th St.
Managing Editor: None.
Business Manager: George Kemeny, 1060 25th St.

2. That the owner is: George Kemeny, 1060 25th street.

3. That the known bondholders, mortgages, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: None.

4. That the two paragraphs next above, giving the names of the owners, stockholders, and security holders, if any, contain not only the list of stockholders and security holders as they appear upon the books of the company but also, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, is given; also that the said two paragraphs contain statements embracing affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner; and that this affiant has no reason to believe that any other person, association, or corporation has any interest direct or indirect in the said stock, bonds, or other securities than as so stated by him.

GEORGE KEMENY,
Publisher and Owner.

Sworn to and subscribed before me this 19th day of April, 1923.

SOPHIA J. KOSS, Notary Public.

(My commission expires July 1st, 1925.)

Szót kérek!

A DONGÓ mult számában jeleztem, hogy belém kapaszkodott a nyavalya és így nem tudtam idején kihozni a Dongót. Elképzelem, hogy az előfizetők egy része még az öregapám is megemlegette és bizonyára rám fogta, hogy legalább is megszöktem az előfizetésekkel. Biztosíthatok mindenkít, hogy nem szökhettek volna nagyon messzire.

Elhiszem én azt, hogy kiki várja a lapot. És ennek örülök. Engem bánt a legjobban, ha elkésik a Dongó, de mit tegyek, ha egyszer a nyavalya erősebb, mint én vagyok. A magyar penarágónak az a szerencsétlensége, hogy még betegen is dolgoznia kell. Ha a munkás ember megbetegszik és nem megy a gyárba, vagy a bányába, egyszerűen tudomásul veszik és ezzel levan. Jussa van ahoz, hogy kimaradhasson. A magyar újságosnak azonban nincs meg ez a jussa, különösen akkor, ha magára van utalva és nincs, aki elvégezze helyette a munkát.

Huszonöt esztendeje újságos vagyok és nem volt megpihenésem. Nem csoda tehát, ha néha kifog rajtam a nyavalya, hiszen még a gép is tönkremegy, ha 25 évig egyfolytában, megállás nélkül járattják. Annál is inkább tönkremehet a törekeny, az ezer gonddalbajjal küzdő ember. Mindnyájan emberek vagyunk, így tehát legyünk elnézéssel az egymás gyöngeségei iránt.

Jeleztem a mult számában, hogy a következő Dongó rövidesen az olvasók

kezében lesz. Hát itt is van. Ebben a számban Vas András című könyvemről talán a kelleténél is többet talál az olvasó, de úgy gondoltam, hogy a Dongó pártolói állanak hozzám legközelebb és így őket érdeklí elsősorban, mit is mondanak különféle helyeken arról a könyvről, amit a kivándorló magyarokról írtam.

Nem lennék őszinte, ha meg nem irnám, hogy a Dongó előfizetői közül sokkalta több megrendelöt vártam Vas András című könyvemre, mint amennyi eddig jelentkezett. Én pedig a Dongó előfizetőire számítottam elsősorban, mert hiszen őket tekintem az én nagyobb családomnak s így a támogatást, a bátorítást is tőlük várom elsősorban.

A Vas András című könyv az én munkámtól eltekintve nagyon sok pénzbe került. Ha már a munkáért és fáradságért nem jutna nekem semmi, annyit tudenesetre elvárhatnék, hogy legalább is a kiállítás költségei kerüljenek ki azoktól az amerikai magyaroktól, akikről és akikért írtam ezt a nagy munkát.

Jól tudom én azt, hogy a legtöbb magyar embernek megvan a saját gondja-baja. Első a család és a kenyér, de "nemcsak kenyérrel él az ember"! Egyszerű, nehéz-kezü, nagy-családu emberektől jöttek rendelések a diszkötésű könyvre és könyvek túllulnak a szemembe, mert tudom azt, hogy milyen nagy áldozat ez tőlük. De

ugyanakkor eszembe jutott, hogy vannak itt Amerikában tizezer számra olyan magyarok, akik minden nehézség nélkül megvehetnék legalább az egyszerű kötésű Vas Andrást.

Én szívesen felkeresnék mindenkit személyesen, de ez az ország olyan nagy, hogy 25 évig se tehetném meg. Azután pedig időm sincs rá, mert ha házalok, akkor ki csinálja meg a Dongót?

A Vas András című könyvet 25 éves amerikai újságíráskodásom határkövéül írtam. Én nem várok virágot, dícsőséget, bankettet vagy más ilyesmit, de már annyit csak elvárhatnék, hogy legalább a jobb sorban levők megvennék könyvemet, amiben örök emléket igyekeztem emelni a kivándorló magyarságnak, édes mindnyájunknak.

KEMÉNY GYÖRGY.

Éjfél után

Megy egy ur éjfél után egyenest haza, azaz dehogy is megy egyenest. Neki-neki dől a falnak, lámpaoszlopok után kapdos. Arra halad lépésben egy fiákker. A templom előtt találkoznak.

— Hé, kocsis! Hallja! Miféle templom ez itt? — kérdezi a mi emberünk a kocsisától, aki készséggel meg is válaszol:

— Azt hiszi, én tudom. Én is be vagyok rugva — feleli.

D. B. STONE

MAGYARUL BESZÉLŐ ANGOL
ÜGYVÉD

822 Leader-News Building, Cleveland, O.
A Superior és East 6-ik utcák sarkán.
Telefon: Main 7090 és Central 1383.

PETRÁS LAJOS

ügyvéd, városi tanácsos.

Irodái:
1039 GUARDIAN BUILDING
8915 BUCKEYE ROAD
Telefon: Main 2327. — Central 710.
Lakás telefon: Princeton 2408-W.

PÉCSI JÁNOS

HUS- ÉS FÜSZER-
ÜZLETÉBEN

mindig friss hus és fűszer áru
vásárolható.
543 S. YALE STREET
Phone Cedar 2156

PÁLFI ISTVÁN

501 S. YALE ST., DETROIT, MICH.
A magy. róm. kath. templom közelében.

Kapható nála mindenféle dohány,
szivar és cigaretta. — Imaköny-
vek, szobrok és olvasók. Minden-
féle karácsonyi ajándék és finom
cukrok.

A cipőpertli

A trafikárut megint drágítani akarják. Ha ez a drágulás így tart, akkor a közel jövőben a járásbíró-ságon a következő tárgyalás fog lezajlani:

Bíró: Vádolt! Lépjen elő! Hol született? Hány éves?

Vádolt (előlép): Negyvenkétéves vagyok. Nagykereskedő és háztulajdonos. Meglehetősen kedvező körülmények közt születtem.

Bíró: A panaszos arról panaszkodik, hogy ön öt kétszer arculütötte.

Vádolt: Ugyvan bíró ur. Két flemmet kentem le neki.

Bíró: Szóval beismeri bűnét. Panaszos! Lépjen elő! Mi a foglalkozása? Hol született? Hány éves?

Panaszos (előlép): Ha tudtam volna, hogy két ilyen pofont kapok, dehogyan jöttem volna a világra. Különben negyvenhároméves, nő, bankigazgató vagyok.

Bíró: Vagyon van?

Panaszos: Ojjé!

Bíró: És önnek vádolt, van-e vagyon?

Vádolt: Naná!

Bíró: Panaszos! Adja elő a panaszat!

Panaszos: Hát úgy történt, hogy éppen a számban volt a szivar és észrevettem, hogy füst helyett trágya-illat jön a számba. Odaszólok a barátomnak, hogy büdös a szivar, trágyszaga van. Kóstolja csak meg, szívja tovább. Erre ő szivni kezdi és azt mondja, hogy szó sincs róla, ez nem trágyszag, hanem égetett harisnya aroma.

Bíró: Miféle szivar volt az?

Vádolt: Valódi állami dohányjüvedéki gyártmány.

Bíró: Ne nyelveljen! Tudom, hogy dohányjüvedéki gyártmány volt. Csempészett szivart nem szívhatott, mert azt nem szabad. Milyen minőségű szivar volt tehát?

Panaszos: Jó vastag Britannika.

Bíró: No és aztán?

Panaszos: No és aztán felbontottuk a szivart, mert olyan büzt terjesztett, hogy az orrunkat kifacsarta, mint egy spongyát, vagy mint egy elhasznált citromot.

Bíró: Hagyjuk ezeket az érzélgős hasonlatokat. Mondja el szárazon a tényállást.

Panaszos: A tényálladék az volt, hogy amikor is a szivart felbontottuk, cipőpertlit találtunk benne.

Bíró: Hosszu volt?

Vádolt: Nem éppen hosszú. Mindössze husz centiméter. Az én cipőmben rövidnek mutatkozott.

Panaszos: Az én cipőmben sem volt jó, ezért én azt mondtam, hogy jó lesz a kislány cipőjébe. Erre ő dühbe gurult és ingerült hangon a kislánya cipője részére követelte a cipőpertlit.

Bíró: Mondja vádolt! Így volt?

Vádolt: Így.

Panaszos: Én váltig bizonyítottam, hogy a cipőmadzag engem illet, mert én fedeztem fel a szagát. Ő viszont azt hajtogatta, hogy ő bontotta fel a szivart, tehát a pertli az övé. Ezen úgy összevesztünk, hogy ő két nyaklevest talált fel nekem.

Vádolt: Jogos felháborodásból tettem.

Bíró: Kié volt a szivar?

(Nagy esend.)

Bíró (vádlotthoz): Magáé volt a szivar?

Vádolt: (Nem felel.)

Bíró (panaszozhoz): Kegyedé volt a szivar?

Panaszos: (Nem felel.)

Bíró: Hát én így nem tudok igazságot tenni a két pofon dögében.

Panaszos: Az nem is fontos bíró ur. A két pofon az enyém. De kié a cipőpertli?

Bíró: Azé, akié a szivar. Kié a szivar?

Vádolt: Kié lehet? Lehet az enyém?

Panaszos: Vagy lehet az enyém ebben a drága világban? Vagy lehet az öné, bíró ur?

Bíró: Az enyém semmi körülmények közt. Én már rég leszoktattam magam a dohányzásról. De szerény véleményem szerint a szivar azé, aki szívja.

Panaszos: Mi azonban ketten szivtuk.

Bíró: Nem értem.

Panaszos: Társasviszony alapján. Mi azelőtt nem is ismertük egymást. Ujsághirdetés útján jöttünk össze, hogy "ebédutáni szivarszíváshoz tökéletes társ kerestetik". Így jelentkezett aztán ő, aki nemcsak tökéletes, de marhaerős is. (Kömyezni kezd.)

Bíró: Kihirdetem az ítéletet. Szívják tovább kölcsönös megértéssel az ebédutáni szivart és várjanak addig, amíg egy újabb cipőpertlit nem találnak egy másik szivarban

Lovász Károly.

Modern vakok

Az utcai koldusnak, aki vak, alalmazná dobna a kalapjába. Magyar 2 koronást. A koldus felfortyan:

— Hallja az ur, de smucig egy ember maga. Nem szégyenli két koronást adni?

Az ur egészen magánkiül van a meglepetéstől.

— Disznóság! Hát maga lát? Hiszen maga nem is igazi vak.

— Persze nem — feleli nyugodtan a vak — az igazi a moziban nézi az előadást.

LEGJOBB MINŐSÉGŰ

festékek, festő esetek, ablak-üvegek, kerti szerszámok, famunkához és vas-munkához való eszközök, nagy választékban.

Azonfelül legjobb gáz és kombinált kályhák, edények, zsebkések és jótállás melletti borotvák és hajvágó-gépek legjobb beszerzési forrása

GEGUS TESTVÉREK

egyedüli magyar vas- és festékkereskedése Michigan államban

8130 West Jefferson Avenue,
DETROIT, MICH.

BALKÁNYI

FÉNYKÉPÉSZETI
MŰTERME

8014 W. Jefferson Avenue

DETROIT, MICHIGAN

Telefon: Cedar 3112

WEISS MÓR

HAZAI ÓRÁS és ÉKSZERÉSZ
THE JEWELER

7902 West Jefferson Avenue,

Detroit, Mich.

ELAD NAGYBAN ÉS KICSINYBEN.

TALÁNY

MI EZ?

Tuth **KAM**
A **e**

A megfejtés díja: *egy szép könyv*.
A megfejtés beküldésének határideje: 1923 MÁJUS 15.

Az elkészett április elseji számban közölt talány megfejtésének beküldési határideje a jelzett április 20 helyett május 10.

Jóralavó magyarok

Ujabbán a következő jóralavó magyarok szereztek előfizetőket a Dongónak:

Bazsó András Cleveland, Prack János Akron, Naményi B. L. Buffalo, Gáspár István Barberton, Soltész József Detroit, Koleszár János Wharnton, Laky Béla Chicago, Rakatzky Mihály Bridgeport, Szűcs János Me Keesport, Keczán Sándorné Columbus, Szopó Ferenc Fredericktown, Prekop István Beaverfalls, Szabó Antal Springdale, Bartek János Pittsburgh, Márton József Alpha, Horváth András Toledo, Németh Ferenc Granite City, Hugli Ferenc Detroit.

Fogadják mindnyájan a Dongó köszönetét.

Erdei Manó

A fiu természetrajzot tanul, ép az erdei manónál tart. Egy-szercsak a papája felé fordul, aki ujságot olvas:

— Papa, mondd, ismered te az erdei Manót?

— Hogyne — válaszolt az apa szórakozottan — azelőtt, mikor még Sátoraljauhelyen tartózkodott, Epstein Manónak hívták.

SZÁRAZ SZALONOS

SZÜCS FERENC ÉS ALEX MIKLÓS
biztosítanak arról minden clevelandi magyart, hogy náluk tökéletes a szárazság.
8510 Buckey Road, Cleveland, O.

Mit irnak az előfizetők?

A Vas András című könyvet megkaptam és mondhatom, hogy díszére válik minden magyar háznak. Mert bizonyísten abban meg van írva, hogyan éli le keserves életét a magyar egy itt, mint odaát az óhazában. Én somogyi bicskás voltam s pázsztorember létemre nem sokat jártam iskolába, csak épen hogy a betűvetést megtanultam, de azért igen szeretem a jó könyvet és azért szeretem a Vas Andrást is. Majd ha abban a helyzetben leszek, hogy megengedhetek egy kis utazást, akkor elmegyek Detroitba, hogy kezet fogjak egy magyar költővel, akire több szüksége van a magyarnak, mint száz grófra. Roan Mine, Canada.

Horváth Mihály.

Mellékelve küldök 3 dollárt a Dongóra és két dollárt a Vas András című könyvért. Szerettem volna a diszkötéses könyvet megrendelni, de a "peda" nagyon vékony kopertába szorítódik és így nem tehetem. Mégis megvizsgáztam az a tudat, hogy a diszmagyarok helyettem is kitesznek magukért és annyi rendelést küldenek a diszkötésű Vas Andrára, hogy az öreg Dongó éjjel-nappal csak azt küldözheti.

Manbar, W. Va. Mock V. Károly.

Itt küldöm a 3 beteget és boesánatot kérek, hogy kissé elkéstem a be-küldéssel, de magam is beteg voltam meg a betegek is lázban voltak és így nem tudtak talpra állani. Remélem, hogy az öreg Dongó kórházában kigyógyulnak hamarosan. Ajánlom is minden magyar honfitársamnak, hogy a betegeket minél előbb küldje a legjobb doktorhoz, vagyis az öreg Dongóhoz.

Lestock, Can. Busa János.

A Vas András című könyvet megkaptam és nagyon köszönöm, mert ilyet még nem olvastam. A Samunak küldök egy beteg tallért husvétii piros tojásra.

Alpha, N. J. Márton József.

FÖLDIKÉM!

Addig üsd a Vas-at, amíg meleg.

BRIDGEPORTON

Rakatzky Mihály ur volt szíves elvállalni a Dongó képviselését. Ajánljuk őt az ottani magyarság jóindulatába.

A Dongó postája

Többeknek. Fülöp János nem megbízottja a Dongónak. Jó lesz rákop-pantani a körmére.

H. M. Köszönjük a szíves érdeklődést, az öreg Dongó még él.

S. F. Köszönet a betegekért. A tréfát kidongjuk.

B. C. Máskor hagyjon békét a plajbásznak.

M. J. Levele három hétig kalandozott a postán és azért nem kapott rá előbb választ. Samu köszöni az ajándékot.

Hátralékosok. Májustól kezdve nem küldjük a Dongót hátralékosoknak, jó lesz tehát beküldeni a betegeket.

Haragos. Sose haragudjék, mert a harag árt a szépségnek. Az öreg Dongó sem örül annak, hogy belekapaszkodott a nyavalya és így elkészett a Dongó.

V. M. Köszönet, az ígéretekből kijut bőven.

T. P. Pittsburgh. Jó lesz beszármaztatni azokat a betegeket, mert más-ként megesípi a Dongó.

K. L. Sajnos, egyelőre még nem árul "ködmönlevet" a Dongó, pedig azért szívesen fizetnének.

Több dologról máskor szólunk.

HALÁL ELLEN

NINCS ORVOSSÁG — MONDJA A RÉGI PÉLDABESZÉD.

Amelyik clevelandi magyar háznál a Halál kopogtatott, jusson eszükbe

The Jakab Co.

magyar temetésrendező és balzsamozó intézete, amely a legjobban berendezett a városban.

Esetszállító kocsik állanak rendelkezésre. — Lakodalmakra és keresztelőkire a legjobb gépkocsikat tartja.

8923 BUCKEYE ROAD,

CLEVELAND, OHIO.

— MINDKÉT TELEFON. —

MAGYAR AJTÓKON KOPOGTAT

“Vas András”

GYÖNYÖRŰSÉGES HISTÓRIÁJA, AMIT
PATTOGÓ RIGMUSOKBA SZEDETT

Kemény György

A kivándorlásról, az amerikai magyarokról irt mű-
vészi kiállítású könyv ára:

Csinos kötésben 2 dollár

Remek diszkötésben, a szerző sajátkezü
aláírásával 5 dollár

Rendelje meg ezt a nagy művet, amelynél érdeke-
sebbet még nem olvasott. A rendelést küldje erre
a címre:

D o n g ó

1060-25th STREET,

DETROIT, MICH.